

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZÁPIS

ze společného jednání pracovních skupin

Pracovní skupina Moderní didaktické formy

29.1.2025 od 14hod. v zasedací místnosti MěÚ Polička

Ukončení: 16,00 hod.

Program jednání:

- Konzultace a připomínkování analýzy stavu vzdělávání v ORP Polička v tématech:
 - *Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí*
 - *Podpora pedagogických, didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů*
- Projednání platnosti vize MAP a stávajících priorit pro přípravu strategického rámce MAP

Členky realizačního týmu Leona Šudomová a Petra Jílková, přivítaly přítomné členy pracovních skupin. Na jednání pracovních skupin byla přizvána i členka odborného týmu Klára Lorencová (specialista samosprávy školství) a Pavlína Novotná (odbor školství ORP Polička).

Realizační tým představil přítomným pracovní verzi analytické části MAP. V rámci analýzy byly aktualizovány statistické údaje o předškolním a základním vzdělávání, které byly poskytnuty odborem školství ORP. Pro objektivní popis stavu byly i využity výstupy tematických zpráv ČŠI, šetření PAQ Research a mezinárodní studie PISA a TALIS. Dále pak byly do analytické části promítnuty informace získané na setkání pracovních skupin.

V rámci východisek pro strategickou část byla v rámci PS MDF řešena dvě povinná klíčová témata:

- Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí

- Podpora pedagogických, didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů

Členové pracovních skupin obdrželi pracovní materiál k diskusi spolu s pozvánkou mailem.

Pracovní materiál obsahoval dílčí části ke 2 výše uvedeným tématům - definované překážky, SWOT -3 analýza, popis problémů a příčin, návrh opatření k řešení problémů.

Jednání bylo rozděleno na tematické bloky po cca 30 minutách. Ke každému tematickému bloku byla vedena diskuse s následujícími závěry.

Blok Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí

Popis překážek:

- Upřednostňování frontální výuky ze strany pedagogů
- Nedostatečné zkušenosti některých pedagogů s moderními didaktickými formami výuky
- Nedostatek kompetencí a motivace některých učitelů pro práci s ICT technologiemi ve výuce, včetně orientace v oblasti umělé inteligence, neznalost či obavy z rizik s nimi spojenými
- Nepochopení některých žáků zapojit se do výuky realizované moderní didaktickou formou, která často vyžaduje aktivní zapojení ze strany žáků
- Větší časová náročnost při využívání některých druhů moderních didaktických forem oproti frontální výuce
- Nedostatek finančních prostředků na pořízení vybavení k modernizaci didaktických forem
- Zastaralé odborné učebny některých škol
- Vysoké počty žáků ve třídách

Dále byla představena a diskutována SWOT-3 Analýza pro téma Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí.

Identifikace možných příčin problémů:

1) Část pedagogů nepovažuje časově efektivní využívání MDF ve výuce.

Část pedagogů nepovažuje časově efektivní a účelné využívání MDF ve výuce. I jejich vlastní vzdělávání probíhalo klasickou formou, a proto klasickou frontální výuku považují za dostatečnou. Moderní didaktické formy využívají pouze zřídka, okrajově jako doplňkovou aktivitu. Využívání MDF považují za časově náročné a mohou si ho dovolit jen omezeně. Někteří pedagogové nejsou

připraveni adaptovat se na nové podmínky a přístupy, které nová generace žáků s odlišnými potřebami a návyky vyžadují.

Ačkoli je v moderních přístupech ke vzdělávání zdůrazňováno aktivní učení žáka (např. badatelská činnost, kreativita, experimentování, vlastní pozorování jevů a dějů, práce s chybou), je dle šetření ČŠI frontální výuka doprovázená poznámkami a zápisem žáků nadále nejčastěji zaznamenanou formou výuky. Tato forma výuky má však i své zastánce. Vlastní zápis podporuje snazší osvojení učiva a je zdrojem souhrnných informací, které má žák neustále k dispozici pro opakování učiva.

2) Nedostatečné didaktické schopnosti při práci s digitálními technologiemi.

Dle ČŠI čtvrtina učitelů vnímá své nedostatečné technické znalosti a dovednosti a pětina učitelů své nedostatečné didaktické schopnosti při práci s digitálními technologiemi ve výuce (např. plánování a realizace výuky rozvíjející digitální kompetence žáků).

3) Nedostatek sebedůvěry pedagogů při aplikování moderních didaktických forem.

Přestože se v posledních letech rozšířila nabídka kurzů DVPP v oblasti MDF a část pedagogů je využívá ke svému rozvoji, stále se mnoho z nich necítí dostatečně erudovaní, aby moderní didaktickou formou předali žákům vědomosti v takovém rozsahu, jaký ukládají osnovy.

Pro mnohé pedagogy se jedná o novinku, jiní moderní didaktické formy dlouhodobě používají. Proto je velmi důležité, aby se tyto rozdílné skupiny setkávaly za účelem sdílení zkušeností. Setkávání pedagogů z různých škol napříč územím však vyžaduje, aby se někdo ujal role organizátora setkání. V současné době tuto roli zastává realizační tým MAP.

4) Neochota žáků aktivně se zapojit do výuky

I ti pedagogové, kteří se snaží využívat ve výuce moderní didaktické formy často narážejí na negativní odezvu ze strany žáků. Moderní didaktická forma vyžaduje aktivní zapojení žáka, ochotu vyvinout úsilí, přemýšlet, vyrovnat se i s neúspěchem, popř. se pokusit opakovat. Pokud žák není dostatečně v daném tématu zainteresován a není sám o sobě aktivní, není ochoten tímto způsobem pracovat a upřednostňuje pasivní postoj, tzn. pasivně přijímat informace a snažit se je „naučit“. Na základě podobných zkušeností poté pedagog vyhodnotí, že moderní didaktická forma je časově náročná a málo efektivní.

4) Investiční a materiální potřeby škol

Jednou z příčin problémů při aplikování moderních didaktických forem do výuky je nedostatečné financování investičních a materiálních potřeb škol. Investice do odborných učeben byly podporovány ve výzvě IROP. Z území Poličska podaly žádost tři základní školy. Přestože žádosti byly podány v prvním a druhém dnu příjmu žádostí, nebyly vybrány z důvodu vyčerpané alokaci výzvy. Další školy se o modernizaci odborných učeben prostřednictvím výzvy IROP nepokoušely. Důvodem je mimo jiné i problematické plnění podmínky bezbariérovosti. Zvláště starší budovy menších venkovských škol, kterých je na území většina, neumožňují přijatelné řešení. Nedostatečné alokace ve výzvě IROP – Základní školy jsou faktorem mimo území MAS.

Školy, které čerpají prostředky z projektů šablon, mají možnost použít část prostředků na nákup pomůcek a vybavení. Jedná se však jen o necelých 60 % škol. Zbývajících více než 40% základních škol šablony nečerpá i přes opakovaně nabízenou metodickou a administrativní podporu ze strany MAS POLIČSKO z.s.

Návrh konkrétních kroků řešení problému

- ✓ Podporovat další vzdělávání pedagogů na téma rozvoje moderních didaktických forem ve výuce např. z šablon OP JAK, MAP
- ✓ Využívat zkušeností a pokračovat ve spolupráci s místními leadery v oblasti moderních didaktických forem.
- ✓ Vzájemná podpora a mentoring pro pedagogy v oblasti digitálních kompetencí, a to ve stávajícím digitálním prostředí školy.
- ✓ Pořádání pravidelných setkávání pedagogů za účelem sdílení a výměny zkušeností.
- ✓ Využívání metodické podpory při zavádění moderních didaktických forem do výuky v rámci systémových projektů (např. metodických kabinetů IPs Kurikulum).
- ✓ Využívání finančních prostředků z šablon OP JAK k pořízení výukových pomůcek a vybavení pro rozvoj moderních didaktických forem.

Blok Podpora pedagogických, didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů

Definované překážky:

- Neochota některých pedagogů a asistentů pedagoga se dále profesně vzdělávat a zvyšovat své pedagogické kompetence
- Pouze malá část pedagogů se cítí připravena na výuku průřezových dovedností (kreativita, kritické myšlení, řešení problémů)

- Zastupování pedagoga ve výuce během jeho účasti na vzdělávacích akcích
- Nedostatečné kompetence některých pedagogů vést žáky k hlubšímu porozumění problémům v širších souvislostech oproti přetěžování informacemi
- Nedostatečné zázemí pro pedagogické pracovníky
- Velmi nízký podíl škol s uvádějícím učitelem
- Nedostatečná metodická podpora pedagogů při managementu třídního kolektivu
- Absence pravidelných třídnických hodin v rozvrhu

Dále byla prezentována a diskutována SWOT-3 analýza tématu Podpora pedagogických, didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů

Identifikace možných příčin problémů a návrhy řešení

1. Nedostatek pravidelných setkání za účelem výměny zkušeností a vzájemného profesního sdílení.

Z pohledu realizačního týmu MAP je zřejmé, že společné vzdělávání pedagogů a setkávání za účelem profesního sdílení je na území realizováno pouze v rámci konkrétních projektů, do kterých jsou školy zapojeny.

Jedním z cílů projektu MAP je, aby se školy v území neměly tendenci vnímat konkurenčně, dokázaly vzájemně sdílet dobrou praxi, a také se společně posouvaly při zdolávání překážek, které přinášejí nové potřeby a trendy.

Role organizátora setkání, popř. i zajištění odborného obsahu je však klíčová a v současné době žádná ze škol na území neinicuje a nerealizuje spontánní aktivitu spolupráce pedagogů, tj. jako dobrovolnou aktivitu bez návaznosti na konkrétní podpořené projekty. Pedagogové a vedení škol zatím nevnímají potřebu diskuse o udržení nastavené spolupráce po skončení podpory jednotlivých projektů.

2. Pouze malá část pedagogů se cítí připravena na výuku průřezových dovedností (kreativita, kritické myšlení, řešení problémů) a na realizaci proměny obsahu a způsobu vzdělávání tj. vést žáky k hlubšímu porozumění problémům v širších souvislostech oproti přetěžování informacemi

Pedagogové ve míře používají tradiční výukové metody, které jsou zaměřené na předávání velkého množství informací místo rozvoje kritického myšlení a praktických dovedností. Důvodem je hlavně to, že stejným způsobem probíhalo i jejich vlastní základní, středoškolské a poté i profesní vzdělávání. Panují obavy, že pro implementaci nového RVP a potažmo ŠVP do výuky nebudou mít dostatek didaktické podpory. Realizovat proměnu obsahu a způsobu vzdělávání nebude možné bez významné podpory stávajícím pedagogům.

3. Obtížná zastupitelnost pedagogů při jejich vzdělávání

Dle vlastních zjištění realizačního týmu je velkým omezením pro další vzdělávání pedagogů jejich obtížná zastupitelnost ve výuce. Tento problém se týká především nejmenších neúplných škol s malým počtem pedagogů. Tyto školy často nemají možnost umožňovat svým pedagogům vzdělávací aktivity konané např. v krajských městech, protože nejsou schopné uspokojivě vyřešit jejich zástup. Z tohoto důvodu je pro ně výhodné využívat možnosti, které se nabízejí přímo na území Poličska a zohledňují i jejich časové možnosti.

4. Nedostatečná podpora wellbeingu dětí, žáků i pracovníků ve vzdělávání, podpora managementu třídních kolektivů

Nejčastěji zmiňovanými překážkami při budování zdravého klimatu školy a managementu třídních kolektivů jsou především velké heterogenní třídní kolektivy, kde je velmi obtížné přistupovat individuálně k potřebám jednotlivých žáků. Na pedagogy jsou v tomto ohledu kladeny stále vyšší nároky. Většina sociální komunikace mezi žáky probíhá v online prostředí, které je mimo dosah a kontrolu pedagogů a často i rodičů. S tím souvisí i obtížné odhalování sociálně patologických jevů mezi žáky a jejich původců. Za těchto podmínek je náročná také prevence konfliktů a jejich řešení. V posledních letech byl zaznamenán prudký nárůst uživatelů psychotropních látek jak zakázaných, tak volně prodejných, popř. léků dostupných v domácnostech. Kromě potřeby prevence je také třeba, aby měly školy zavedený jasný a jednotný postup, jak postupovat v případě zjištění užití této látky u žáka, kde začínají a končí jejich kompetence a možnosti.

Je třeba také více dbát na usnadnění přechodů dětí z MŠ do ZŠ a z 1. st. na 2. st. ZŠ. Nově vzniklým kolektivům je třeba věnovat zvýšenou pozornost, detekovat jejich strukturu a charakter a volit vhodné postupy pro jeho management, které mohou být zcela odlišné pro každý třídní kolektiv.

Častým problémem je neuspokojivá komunikace s rodiči. Přímou komunikaci mezi pedagogem a rodičem často nahrazují skupinové komunikační online platformy rodičů, kde probíhá komunikace mezi rodiči (často v negativním duchu), avšak bez přístupu pedagoga.

Návrh konkrétních kroků řešení problému

- ✓ Udržení a rozvoj pravidelných setkání účelem výměny zkušeností a vzájemného profesního sdílení například v rámci projektu MAP IV/MAP V.
- ✓ Vzdělávací aktivity konané na území Poličska v odpoledních hodinách, popř. webináře
- ✓ Vzdělávání, sdílení zkušeností a mentoring v oblasti interdisciplinárního přístupu, důrazu na práci s informacemi, kritického myšlení, zvýšení provázanosti výuky a kreativity ve výuce
- ✓ Vzdělávací aktivity pro pedagogy na podporu řízení tříd, na techniky řešení konfliktů a budování pozitivního klimatu třídy
- ✓ Navýšení počtu třídnických hodin
- ✓ Podpora preventivních programů pro žáky
- ✓ Podpora pravidelných setkávání s rodiči

Projednání platnosti vize MAP a stávajících priorit pro přípravu strategického rámce MAP

Členům PS byla předložena k projednání vize MAP, která tvoří úvod do strategické části MAP.

Stávající vize: ***Kompetentní zaměstnanci vzdělávají v motivujícím prostředí dostupném pro všechny bez rozdílu. Rozvojem individuálních schopností je docíleno maximálního úspěchu každého dítěte, žáka a učitele.***

Členové PS považují tuto vizi jako dostatečně vystihující priority a cíle území MAP v oblasti vzdělávání. Navrhují tuto vizi ponechat bez aktualizace.

Dále byly členům PS předloženy stávající Priority rozvoje vzdělávání. Manažerka projektu popsala jejich obsah a specifikovala i stávající definované cíle relevantní pro jednotlivé priority

- **Rozvoj procesu vzdělávání** – zde jsou prioritou pracovníci ve vzdělávání a jejich podpora. Na základě diskuse se členové PS rozhodli, že je nezbytné prioritní oblast zachovat, avšak přeformulovat její znění tak, aby bylo nožné podpořit širší spektrum pracovníků nejen ve školách a školských zařízeních, ale i podpůrných a spolupracujících organizacích apod. Zaměřit se jak na pedagogické, tak i nepedagogické pracovníky.
- **Moderní prostředí a kvalitní zázemí** – tuto prioritní oblast je třeba zachovat. Členové PS však navrhli doplnit její znění, aby bylo zřejmé, že se jedná o prostředí a zázemí školských zařízení-
- **Dostupné vzdělávání a jeho individualizace** – zde je prioritou dítě/žák. Tuto prioritu je třeba také zachovat, avšak lépe formulovat. Kromě podpory znevýhodněných a ohrožených žáků a prevence sociálně patologických jevů je třeba v rámci prioritní oblasti klást důraz i na wellbeing třídních kolektivů, podporu zdravého životního stylu a rozvoj potenciálu každého žáka.

Členové PS a RT rozhodli, že 3 výše popsané priority plně pokrývají nejdůležitější oblasti rozvoje a další prioritní oblast není třeba stanovovat.

Po diskusi byly upraveny názvy Priorit pro strategický rámec do roku 2028 následujícím způsobem:

- **Podpora pracovníků ve školských zařízeních a spolupracujících organizacích**

Spolufinancováno
Evropskou unií

- **Moderní prostředí a kvalitní zázemí školských zařízení**
- **Podpora rozvoje potenciálu a wellbeingu každého žáka**

Výše uvedené výstupy a připomínky zpracuje RT MAP do analytické části dokumentu MAP a rovněž zpracuje Návrh priorit rozvoje vzdělávání pro strategický rámec do roku 2028 a od 5.2.2025 ho poskytne k veřejnému připomínkování. Dokument bude rozeslán všem zapojeným školám, výzva k připomínkování bude zveřejněna na FB a návrh dokumentu bude zveřejněn na webových stránkách www.maspolisko.cz.

Zapsala: Leona Šudomová, projektový manažer MAP IV